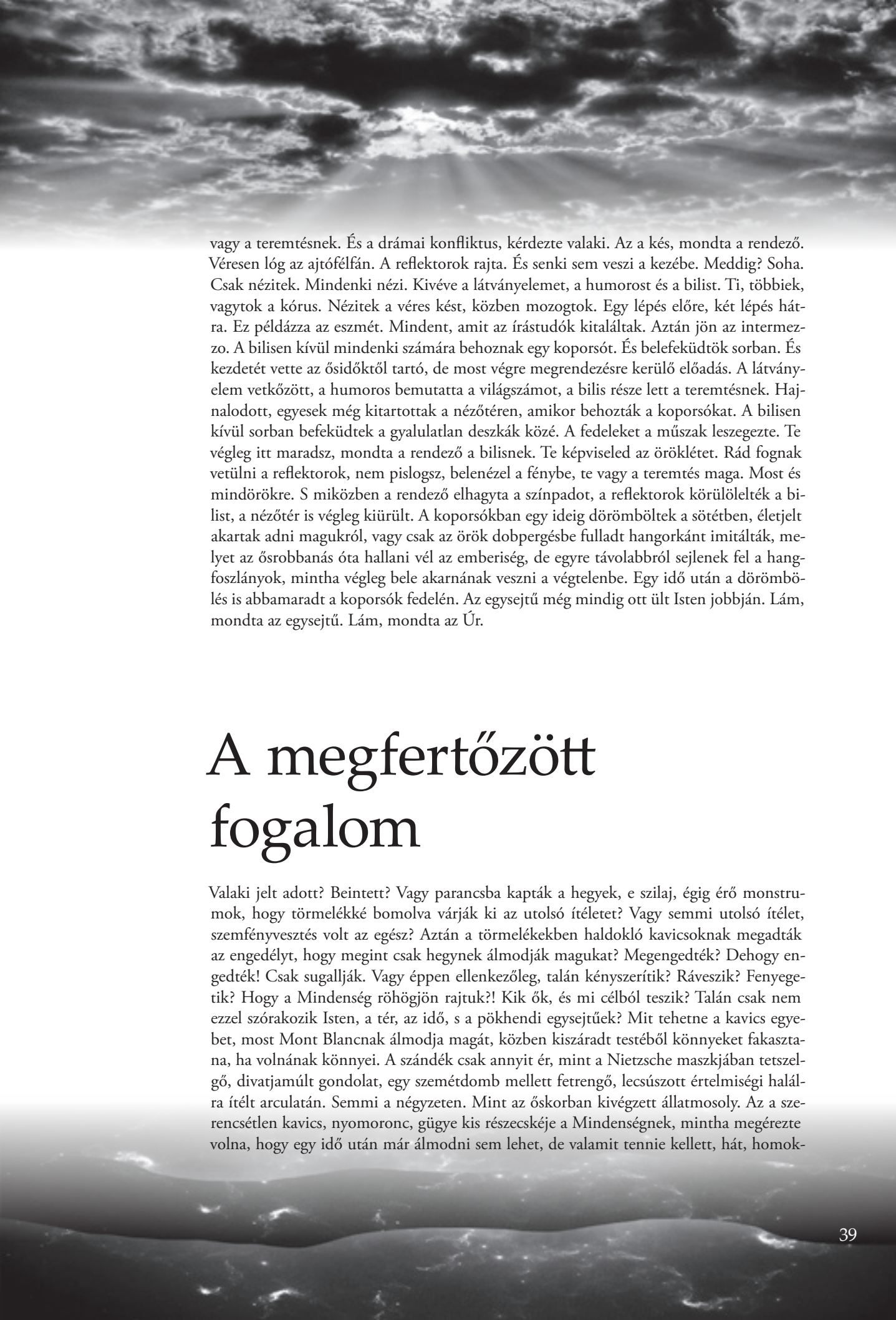

A dörömbölés abbamaradt

Az egysejtű az Úr cinkosa. Együtt vidulnak a földi élőlényeken, akik embernek nevezik önmagukat. Ti meg azt hiszitek, mert hinni kell bármiben, bármikor s főleg állandóan, szóval abban a hitben éltek, hogy például az önrendelkezés és az önsanyargatás között óriási a különbség. Miközben idővel még az is kiderülhet, hogy azonos fogalmak. Az írástudók találékonysága végtelen. Ők találták ki a vámpírokat, a jogegyenlőséget és a halált. A teóriák százezrei isteni sugallatra születtek. Ennek az ellenkezőjét is szokták állítani, a kérdés megfejtése végtelen idők óta várat magára. Semmi sem igaz, vagy sosem volt igaz, vagy minden igaz, vagy igaz lehet, vagy esetleg igaz, vagy igaz lesz egykoron. Az örök munkára fogott agysejtek libikóka szerepe a lét záloga. Egyensúlyban tartani a Semmit a Mindennel: isteni szerep. Az ember szerepe: hinni az öröklétben. És gyakorolni is. Most ezt csináljuk – mondta a rendező. A színpadon álldogáló színészek lankadatlan figyelemmel követték a teoretikus bevezetőt, de jól láthatóan senki sem értett semmit. Olvasópróba nem lesz? A rendező elnézett a kérdező feje felett, felfelé kémlelt, mintha a zsinórpadláson bókászó színészi értelmet próbálta volna felkutatni, de hogy a szuffiták közé ilyen megfoghatatlan izék nem telepedtek meg, nem azért nem ütöttek ott tanyát, mert nem szerették a magaslattot, hanem mert annak idején a magzatvízzel együtt kerültek a lefolyóba, nos, a rendező megpróbálta érthetőbben körvonalazni a lényegét, ekképpen: gyerekek, nincs szöveg! Az előadás már régen megkezdődött, és örökké fog tartani. Így már érthető? A lényeg az, hogy jelen kell lenni, állandóan, mindenkinek jelen kell lenni. Mint a nap, egy olyan nap, amelyik sosem nyugszik le. Itt senki sem látott napfelkeltét, és senki sem fog napnyugtát látni. Van ilyen nap? Kérdezhették volna kórusban is, de csak egyikük érdeklődött, akinek főszerepe lesz, csak még nem tudott róla. Van, mondta a rendező, nálam van, és bizonyítandó, hogy az öröklét nem elvont fogalom, nem csoda, hanem a valóság maga, az előadás nem csak addig fog tartani, amíg a műszak behozza a koporsókat. Ez csak színpadi kellék. Intermezzo. Váratlanul közbejött, de jelentéktelen esemény. Olyan, mint egy szünetjelekből álló, zenei betét. De része a létnek, életünknek, amelynek sosem lesz vége. Kezdhettek? Szóval: te vagy az egyes, a látványelem. Az a dolgod, hogy egyfolytában levetkőzöl, majd felöltözöl, aztán újra levetkőzöl és újra felöltözöl, nemi szerveddel szemben a közönséggel. Sosem állsz meg, sosem figyelsz másra. Kettes: te képviseled a humort. Egyfolytában nekimesz valaminek. Amíg henteregve röhögni fog a közönség. Például önmagadnak. Össeütközöl önmagaddal. Világszám leszel. Főnök, ez nekem semmi, mondta önelégülten a kettes. Én mindig világszám voltam, ugye. Hármas: te egy bilin ülsz. Csóré seggel. És végleg. És utána is. Nem nyögsz, nem fintorogsz, nem csinálsz semmit. Csak elnézel a messzeségbe. Te látod Istent. Láttatnod kell, a szemeddel láttatnod kell, hogy része

vagy a teremtésnek. És a drámai konfliktus, kérdezte valaki. Az a kés, mondta a rendező. Véresen lóg az ajtófélfán. A reflektorok rajta. És senki sem veszi a kezébe. Meddig? Soha. Csak nézitek. Mindenki nézi. Kivéve a látványelemet, a humorost és a bilist. Ti, többiek, vagytok a kórus. Nézitek a véres kést, közben mozogtok. Egy lépés előre, két lépés hátra. Ez példázza az eszmét. Mindent, amit az írástudók kitaláltak. Aztán jön az intermezso. A bilisen kívül mindenki számára behoznak egy koporsót. És belefeküdtek sorban. És kezdetét vette az ősidőktől tartó, de most végre megrendezésre kerülő előadás. A látványelem vetkőzött, a humoros bemutatta a világszámot, a bilis része lett a teremtésnek. Hajnalodott, egyesek még kitartottak a nézőtérén, amikor behozták a koporsókat. A bilisen kívül sorban befeküdtek a gyalulatlan deszkák közé. A fedeleket a műszak leszzegezte. Te végleg itt maradsz, mondta a rendező a bilisnek. Te képviseled az öröklétet. Rád fognak vetülni a reflektorok, nem pislogsz, belenézel a fénybe, te vagy a teremtés maga. Most és mindörökre. S miközben a rendező elhagyta a színpadot, a reflektorok körülölelték a bilist, a nézőtér is végleg kiürült. A koporsókban egy ideig dörömböltek a sötétben, életjelt akartak adni magukról, vagy csak az örök dobpergésbe fulladt hangorkánt imitálták, melyet az ősrobbanás óta hallani vél az emberiség, de egyre távolabbról sejlenek fel a hangfoszlányok, mintha végleg bele akarnának veszni a végtelenbe. Egy idő után a dörömbölés is abbamaradt a koporsók fedelén. Az egysejtű még mindig ott ült Isten jobbján. Lám, mondta az egysejtű. Lám, mondta az Úr.

A megfertőzött fogalom

Valaki jelt adott? Beintett? Vagy parancsba kapták a hegyek, e szilaj, égis éró monstrok, hogy törmelékke bomolva várják ki az utolsó ítéletet? Vagy semmi utolsó ítélet, szemfényvesztés volt az egész? Aztán a törmelékekben haldokló kavicsoknak megadták az engedélyt, hogy megint csak hegynek álmodják magukat? Megengedték? Dehogyan engedték! Csak sugallják. Vagy éppen ellenkezőleg, talán kényszerítik? Ráveszik? Fenyegetik? Hogy a Mindenség röhögjön rajtuk?! Kik ők, és mi célból teszik? Talán csak nem ezzel szórakozik Isten, a tér, az idő, s a pökhendi egysejtűek? Mit tehetne a kavics egyebet, most Mont Blancnak álmodja magát, közben kiszáradt testéből könnyeket fakasztana, ha volnának könnyei. A szándék csak annyit ér, mint a Nietzsche maszkjában tetszelgő, divatjamúlt gondolat, egy szemétdomb mellett fetrengő, lecsúszott értelmiségi halálra ítélt arculatán. Semmi a négyzetben. Mint az őskorban kivégzett állatmosoly. Az a szerencsétlen kavics, nyomoronc, gügye kis részecskéje a Mindenségnek, mintha megérezte volna, hogy egy idő után már álmodni sem lehet, de valamit tennie kellett, hát, homok-

szemekké bomlott, s várta az istenverte szeleket, hogy elröpítsék a végső elmúlást jelentő végtelen felé. A gondolat közben semmivel sem törődve, a képzeletbeli hegyek csúcsait ostromolja, amelyek tulajdonképpen már képzeletben sem léteznek. Ott, valahol messze, a Semmi kapujában, még látni lehet néhány homokszemet, ahogy hétrét görnyedve rohannak velük a szelek a megsemmisülés felé. Nos, a gondolat, amelyben az önbizalom tartja a lelket, s a valamelyes hit, hogy sorsformáló tényezővé válhat egykoron, kénytelen belátni a valót, hogy maszkban, maszk nélkül, de előbb-utóbb búzzé silányodik a temetetlen holtak szeméttelépén. Hát, ezért vagyunk? Mi, élőlények, tárgyak, hegyek, gondolatok? Halálra született minden és mindenki?

– Nem, nem igaz – vélekedett az Úr –, nem mindenkit fertőzött meg a csordaszellem, fiam, én magam mindig vigyáztam arra, hogy ne befolyásoljam az emberi élet menetét, nektek, magatoknak kell eldöntenetek, hogy mikor, merre tovább. És nincs igazad! Nem halálra teremtettem az élőlényeket, végleges elmúlás nincs és nem is lesz soha! Az örök élet mindenkinek kijár!

A Sátán is végighallgatta ezt a beszélgetést, nem állta meg, hogy szó nélkül hagyja a halottakat.

– Ne hallgass rá, fiam! – mondta érélyesen. – A te istened azt mondta annak idején, hogy a saját képére és hasonlatosságára teremtett benneteket, ti meg a saját életetek hóhérai vagytok, s megöltök mindenkit, akit csak lehet, nem csak egyéneket, hanem nemzeteket, népeket is, ha úgy adódik. Tele van gyűlölettel a lelketek, s ezt nem én ültettem belek, a te istened a gyilkos, a hóhér, ezért lettetek ti is ilyenek, még arra is képesek vagytok, hogy más élőlények életére törjete, gyilkoljátok az állatokat minduntalan, kivágjátok a fákat, megeszitek a növényeket, amit alkottok, mások lerombolják, ezek vagytok, fiam, a te istened hasonmásai. Aki azért teremtett, hogy utána sorban kivégezze teremtményeit. Ehhez a gyilkos istenhez imádkoztok, fiam? A hegyek s a gondolatok ügyében rátapintottál a lényegre. Nincs örökélet! Az a szerencsétlen homokszem frakkba is öltözhet, ha akar, a végső elmúlást nem kerüli el. S a gondolat? Egyik állandóan megcáfolja a másikat. Hol ezt hiszitek, hol amazt, amíg lassan-lassan ezek is kiirtják egymást sorozatosan. Láttál te már örök életű gondolatot? A te istened, fiam, megteremtette a világegyetemet, hogy utána tervszerűen megsemmisítsen mindent. Vajon melyik teljesítmény jelent nagyobb örömet neki? S ti ezt a gyilkos istent szeretitek? Imádjátok? Ajnározzátok? Ezt a semmi-rekellőt? Aki annyit sem ér, mint egy hóhér kardján a vér, a ti feketébe öltözött véretek. Nem kívánom, hogy hozzám imádkozzatok, én sosem hagylak el titeket, mindig társatok maradok, hogy legalább a kétely magvait ne hagyjam kipusztulni belőletek. Tagadd meg ezt a tömeggyilkos istent, fiam, és higgy nekem! Nem kívánom, hogy szolgálmul szegődj, úgylis benned vagyok időtlen idők óta, és benned is maradok véglegesen, engem nem tud kiüldözni belőletek a te istened, ott vagyok minden pórusodban, gondolataid bölcsőjét én ringatom, szándékaidat én fogalmazom meg neked, tetteid ugródeszkája is én vagyok. A Minden vagyok neked.

– Nézz fel az égre, fiam! – szólott az Úr. – Látod azt a szivárványt az égboltozaton? A szivárvány is én vagyok, és a harangzúgás, a mosoly az emberi arcokon, a csecsemő gügyögése és a macska dorombolása az emberi ölekben, s minden egyéb. El tudsz képzelni egy tömeggyilkos szivárványt, harangzúgást, mosolyt az emberi arcokon, és macska dorombolását az emberi ölekben? És minden egyebet, ami részét képezi az életednek? Még azt a se-

lejtet is én teremtettem, aki Sátánnak nevezi magát, de hát létre kellett hoznom valamit, hogy negatív ellenpólusa legyen az előbb felsoroltaknak, s minden egyébnek, ami előreviszi a világot. Ne hallgasd meg többet ezt a selejtet, amely nem is élőlény, csak egy megfertőzött fogalom, az ilyet eltaposni kell, a fogalmak között is a szégyenpadon a helye, aki Mindennek képzele magát, s ezt közhírré is teszi, közben annyit sem ér, mint egy hullócsillag nyoma az égen. Maradj velem, fiam, a tieid is itt vannak velem.

Az elmaradt temetés

A kocsis az emelkedőn hirtelen megállt. Kánikulai meleg volt, 40-45 fok talán, a környezet szaharainak is beillett volna, tíz-tizenöt kilométeres homokos terület, amely két városcsücsöt kötött össze. A tiszteletes úrnak temetésre kellett mennie, nagyon sietett. Kiszállt a kocsiból, gyakorlott sofőr volt, rögtön rájött, hogy a tartályból kifogyott a benzin, tartalékot nem szokott magával hordani. Megpróbálta kinyomni a kocsit az emelkedőn, más megoldás eszébe sem jutott, de a rekkenő hőségben hiába kínlódott egy jó fél órát, még csak megmozdítani sem tudta. Visszaült a kormánykerékhez, és imádkozott. Közben arra is gondolt természetesen, hogy a temetésnek már el kellett volna kezdődnie, ki tudja, hányan várnak reá a temető kápolnájában, ahol felravatalozták a halottat. Lehet, már szidalmazzák is, felelőtlennek tartják, valószínűleg senkinek sem jut eszébe, hogy objektív akadályok is közbejöhettek. Még az is felmerült benne, ha idejében nem érkezik segítség, meg kellene írja a végrendeletét, de rögtön el is vetette az ötletet, Isten biztosan segíteni fog valahogyan. Közben teljesen kiszáradt a torka, rettenetes szomjúság gyötörte, vizet sem hozott magával. Aztán hirtelen elnyomta az álom. Azt álmodta, hogy kocsit vezet, s az örületes melegben hirtelen megáll a kocsis, kiszáll, babrál valamit a motorházban, de az autószereléshez vajmi keveset ért, és egyre elviselhetlenebb a hőség, szandálján keresztül is égeti a talpát az átforrósodott homok. Arra ébred, hogy örületes meleg van, és iszonyúan szomjas. Eszébe jut az elmaradt temetés, s főleg annak a rettenetnek a tudata, hogy a halottat nem volt ki eltemesse, az egyházi szolgálatot minden esetben ő végezte az elmúlt években. Megint felmerült benne a végrendelet gondolata, de az erős istenhit legyőzte benne ezt a szamárságot. Ám a gondolat újra és újra visszajött. Az is felmerült benne, hogy mégiscsak tartozik ezzel a családjának, az egyházának és Istennek is. Csakhogy nincs nála semmilyen papír, ceruza, vagy bármi, amivel írni lehetne. De ha volna is, a Biblia megszentelt lapjait mégsem használhatja ilyen célokra, úgyhogy a végrendelet megírásáról végleg le kellett mondania. Aztán mintha agyoncsapta volna az egyre elviselhetlenebb forróság, megint elalszik. Azt álmodja, hogy a kocsija mellett guggol, és a mutatóujjával megpróbálja a homokba rajzolni a végrendelete szövegét. Amikor leírja az ALULÍROTTBÓL az A betűt, a nyelve felragad a szájpaddására, egy ideig még nyeli a nyálát, aztán már nincs mit nyelnie, hirtelen megáll a nyáltermelése. Kidülledt szemmel meredt

maga elé, hangosan zihált, jól hallotta, ahogy hangosan zihál, aztán egy idő után alig hallotta a zihálását. Megpróbált kiáltani, s noha tátva volt a szája, nem sikerült hangot hallatnia, még nyöszörgést sem, viszont az Í betű az ALULÍROTTBAN mintha már nem lett volna hosszú Í, az ékezet ponttá silányodott a homokban. Akkor hallotta meg a dudálást. Nem volt ereje táncra perdülni, egyébként is, örömrétét sosem fejezte ki ekképpen, csak felnézett az égre.

– Köszönöm, Atyám – suttogta áhítattal.

Harmincöt-negyven év körüli, bőrdzsekis férfi állt meg mellette.

– Mi történt? – kérdezte.

– Kifogyott a benzinem – mondta a pap erőtlenül. – Kisegítene néhány literrel? El kell jutnom a városig. Nagyon sürgős, lekéstem egy temetést. Sosem fordult elő velem ilyesmi. Szégyent hoztam az egyházamra. Nagyon kérem, segítsen, uram.

– Ez nem olyan egyszerű – mondta a dzsekis férfi –, az ilyesmit meg kell szolgálni.

– Akármit megteszek – mondta a tiszteletes úr –, hetekig fogok imádkozni magáért, szeretteiért, Isten mindenben segítségére lesz ezután.

– Köszönöm szépen, de nem ilyesmire gondoltam.

Inkább vegye le a nadrágját, gatyáját, s vágja hasra magát a motorház tetejére.

– Kérem szépen – könyörgött a tiszteletes úr –, ezt nem teheti meg velem.

– Hát, ha nem, nem. Akkor jó napot. – A bőrdzsekis indulóban volt a saját kocsija felé.

– Várjon egy pillanatra az istenért. Legalább egy kicsi vizet adjon, meghalok a szomjúságtól. Kérem szépen. Kifizetem, jó?

– Annyi pénz nincs magának. Ebben a melegben egy kulacs víz nagyon sokba kerül. Van tízezer dollárja?

– Nincs, nincs, nincs! – A pap ordított.

– Ne ordítson, drágaságom, mert beverem azt az ájtatos pofáját.

– Legalább vontasson be a városig. Nem létezik, hogy kiveszett volna magából az emberség teljesen. Magának is vannak szülei, testvérei, talán még gyermeke is.

– Sajnálom, nincs vontatókötelem, várnia kell még egy kicsit, valaki csak jön még erre felé. Mit szól, melegecske van, ugye?

Felébredt. Egyedül volt, senki sem tartózkodott a közelében. Az a néhány betű, amit a homokba rajzolt, álom volt csupán. Nem, nem írok végrendeletet, gondolta, Isten biztosan segíteni fog. Űlt a kormánykeréknél, s várta a csodát. Csakhogy azon a napon a csodák nem jártak arrafelé. Egyébként is gyalog közlekednek, kocsival sosem, s bizonyára a csodák is elkerültek a kánikulát. ■ ■ ■

Sigmond István (Torda, 1936): a kolozsvári Bolyai Tudományegyetem jogi karán végzett 1959-ben. Dolgozott a kolozsvári IRVA kereskedelmi osztályának vezetőjeként, 1973–1989 között a Kolozs megyei kulturális bizottság színházi szakfelügyelője, közben 1980–1983 között a Kolozsvári Magyar Opera művészeti igazgatója, 1990–2012 között a kolozsvári Helikon szerkesztőségi felelős titkára. Megjelent munkái: 17 regény- és novelláskötet, 1 drámakötet, 3 regényfordítás. Díjak: a kolozsvári Írói Egyesület prózadíja (1975, 1985, 2003), Soros életműdíj (1997), a Magyar Írószövetség Év Könyve díja (2003), Magyar Köztársasági Érdemkereszt (1997), a Magyar Művészeti Akadémia tagja (2005).